

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“Davacı şirket yetkilisi mahkememize vermiş olduğu dava dilekçesi ile, davalı idarenin davacı firma hakkında düzenlemiş olduğu 08/02/2012 tarihli idari para cezası işlemi ile 12.928,00 TL idari para cezası ile cezalandırılmasına karar verdiğini, anılan para cezası işlemi nedeniyle haksız çıkmaları halinde %25 indirim haklarının zayi olmaması amacıyla 15 günlük yasal süresi içinde %25 indirimli olarak para cezasını kuruma ödediklerini ve bu işleme karşı kuruma itirazda bulunduklarını, itirazın reddedilmesi nedeniyle Edirne 2. Sulh Ceza Mahkemesine başvurdıklarını, ancak davanın reddedildiğini, davanın reddinden sonra davalı idarenin para cezası işlemine karşı dava açılması nedeniyle %25 indirim hakkından yararlanamayacakları gerekçesi ile dava konusu edilen ödeme emri ile davacı firmadan 3.941,77 TL nin gecikme faizi ile birlikte ödenmesi için takip başlattığını belirtmiştir.

Davacı, davalı idarenin 5510 sayılı Yasanın 140. maddesinin 4. fıkrasına göre söz konusu paranın tahsilini talep ettiğini, söz konusu değişik (09/05/2007 tarih ve 5655 sayılı Kanunun 2.md ile) dördüncü fıkranın, “Ancak, Kurumca itirazın reddedilmesi veya mahkemece Kurum lehine karar verilmesi halinde, daha önce tahsil edilmemiş olan dörtte birlik ceza tutarı, 80 inci madde hükmü de dikkate alınarak tahsil edilir.” kısmının ödeme yapıldığı halde, yargı yoluna başvurulması durumunda indirim hakkını ortadan kaldıran düzenlemenin, kişinin Anayasal güvence altına alınmış “Hak arama hakkı ve hürriyetini” kısıtladığından başta Anayasa olmak üzere Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin “Hak arama hakkını” güvence altına alan hükümlerine de aykırı olduğunu ifade ederek Anayasa'ya aykırı olduğunun tespiti amacıyla Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine ve ön mesele yapılarak Anayasa'ya aykırılık iddiasının giderilmesinden sonra esas hakkında karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı kurum vekili Anayasaya aykırılık iddiasının giderilmesi yoluna başvurulmadan davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Davacı tarafından işbu davada 5510 sayılı Yasanın 140. maddesinin değişik 4. fıkrasının Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de 5510 sayılı Yasanın 140. maddesinin bulunmadığı, söz konusu düzenlemenin 506 sayılı Mülga Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 140. maddesinin 4. fıkrası olduğu ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ile Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 106/1 (Değişik madde: 17/04/2008-5754 S.K./64. mad) ile yürürlükten kaldırıldığı, olayda davacıya 5510 sayılı Yasanın 102. maddesinin uygulandığı, söz konusu düzenlemenin 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ile Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 102. maddesinin (1) bendinin 5. fıkrası olan “İdarî para cezalarının, Kuruma itiraz edilmeden veya yargı yoluna başvurulmadan önce tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde peşin ödenmesi halinde, bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme idari para cezasına karşı yargı yoluna başvurma hakkını etkilemez. Ancak Kurumca veya mahkemece Kurum lehine karar verilmesi halinde, daha önce tahsil edilmemiş olan dörttebirlik ceza tutarı, 89 uncu maddenin ikinci fıkrası hükmü de dikkate alınarak tahsil edilir.” hükmü olduğu tespit edilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan “sosyal hukuk devleti”, insan haklarına dayanan, kişilerin huzur, refah ve mutluluk içinde yaşamalarını güvence altına alan, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, millî gelirin adalete uygun biçimde dağıtılması için gereken önlemleri alan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup

bunu geliştirerek sürdüren, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözeten, eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açık olan devlettir.

Anayasa'nın 5. maddesinde, kişilerin hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya çalışmak, devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmaktadır.

“2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir” hükmüne yer verilmiştir. Maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının yanında, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden birisidir. Maddenin tanımından bu hakkın yalnızca yargılama aşamasının adilliğinin değil, mahkemeye erişimini de kapsadığı açıktır. Kişilerin adalete erişiminin kolaylıkla sağlanması ve herhangi bir sınırlama ile karşılaşılması adil yargılanma hakkının gereğidir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de “herkes iddialarını mahkeme önüne taşıma hakkını” adil yargılama ilkesinin bir unsuru olarak kabul etmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatlarında belirtildiği üzere, adil yargılanma kapsamında yer alan en geniş kavramlardan biri olan mahkemeye erişim hakkının, herkesin medeni hak ve yükümlülüklerin belirlenmesi amacıyla mahkemeye erişim hakkını ve davasının adil bir yargılama ile esastan karara bağlanmasını talep etme hakkını teminat altına aldığını belirtmektedir. (Golder İngiltere, 21 Şubat 1975- 36, Seri A no. 18; ve Lichtenstein Prensi Hans-Adam II v. Almanya [GC], no.42527/98, - 43.). Bununla birlikte, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, mahkemeye erişim hakkının mutlak olmayıp, adaletin iyi ve hızlı yönetilmesini sağlamak amacıyla ulusal otoriteler tarafından uygulamaya konulan usuli kural ve düzenlemelere tabi tutulabileceğini belirtmiştir. Ancak uygulanan sınırlamalar bireye tanınan erişim hakkının özüne etkili olacak şekilde kısıtlama ya da daraltma getirmemelidir. Meşru bir amaç taşımayan ve kullanılan yöntem ve ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir orantısallık olmayan bu tür bir sınırlamanın Sözleşmenin 6. maddesi 1. paragrafı ile uyum içinde olacağının söylenemeyeceğini kabul etmiştir. (Ashingdane v. İngiltere, 28 Mayıs 1985, - 57, Seri A no.93).

Mahkemeye başvurmak için kabul edilebilir harç dışında, ayrıca davacının ilk derece mahkemesine başvurduğunda davayı kaybetmesi halinde ilaveten verilen idari para cezasının 1/4'ünde ödemeye zorlanması mahkemeye erişim hakkının kısıtlanmasıdır.

Mevzuatımızda idari para cezalarını düzenleyen 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 17. maddesinin 6. fıkrasında “Kabahat dolayısıyla idarî para cezası veren kamu görevlisi, ilgilinin rıza göstermesi halinde bunun tahsilatını derhal kendisi gerçekleştirir, idarî para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişiden bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez.” şeklinde düzenleme yapılarak peşin ödeme halinde yapılan 3/4 oranındaki ödemeyi müteakip, mahkemeye başvurulması halinde kalan 1/4 miktarın tahsil edilmesi halini, mahkemeye erişimi kısıtlayacağı için düzenlenemiştir. Benzer mahiyetteki idari para cezalarında farklı düzenlemeler hukuk devletinin öngörülebilirlik ve belirlilik ilkesine de aykırılık oluşturmaktadır. Yasal sistemin hem bireysel hem de toplumsal açıdan adil sonuçlar doğurması gerekir. Devletin sadece hak arama ve hukuki yollara başvurulmasını düzenlemesi ve bunları açık tutması yeterli değildir; aynı zamanda bu yolların etkinliğini sağlamak mükellefiyeti vardır. İdari para

cezalarını ödeyen kişileri mahkemeye başvurmayı engelleyecek şekilde caydırı miktarda 1/4 oranında ilave mali külfet yüklenmesi için meşru ve haklı bir amaç bulunmadığı gibi düzenlemenin orantılı olmadığı da değerlendirilmektedir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ile Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 102. maddesinin (1) bendinin 5. fıkrası olan "...Ancak Kurumca veya mahkemece Kurum lehine karar verilmesi halinde, daha önce tahsil edilmemiş olan dörttebirlik ceza tutarı, 89 uncu maddenin ikinci fıkrası hükmü de dikkate alınarak tahsil edilir." kısmının Anayasa'nın 2. ve 36. maddesine aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği kanaati ile dava dosyasının tüm belgeleri ile onaylı suretinin dosya oluşturularak Anayasa Mahkemesine sunulmasına, iş bu karar aslı ile dosya suretinin Anayasa Mahkemesine tebliğinden itibaren 5 ay beklenilmesine, 5 ay içinde netice gelmezse mevcut mevzuata göre davanın görülerek çözümüne devam edilmesine, kararın taraflara tebliğine 28.03.2013 tarihinde karar verildi."